

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Вищий державний навчальний заклад України
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНО-
МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Полтава – 2013

Робота над кейсом передбачає: розбір конкретної ситуації з певного сценарію, який включає самостійну роботу; публічний виступ із представленням та захистом запропонованого рішення; контрольне опитування учасників на предмет знання фактів кейсу, що розглядається.

Роботу над кейсом поділяють на два основні етапи: самостійна робота і робота в аудиторії.

Наведемо алгоритм проведення занять із застосуванням кейс-методу. Перший етап - заздалегідь складені кейси викладач роздає лікарям не пізніше як за день до заняття. Вони самостійно розглядають кейс, підбирають додаткову інформацію і літературу для його вирішення. Другий етап - заняття розпочинаються з контролю знань, з'ясування центральної проблеми, яку необхідно розв'язати. Розділивши групу на малі робочі групи, викладач пропонує різні ситуації або всім однакові, контролює роботу малих груп, допомагає, уникаючи прямих консультацій. Лікарі можуть використовувати допоміжну літературу, підручники, довідники. Кожна мала група обирає «спікера», який на етапі презентації рішення висловлює думку групи. Під час дискусії можливі запитання до доповідача, виступи і доповнення членів групи. Викладач координує дискусію, шляхом голосування обирається спільне розв'язання проблемної ситуації. На етапі підбиття підсумків викладач інформує про розв'язання проблеми в реальному житті або обґрунтовує власну версію й обов'язково оприлюднює кращі результати, оцінює роботу кожної малої групи і кожного лікаря.

Для ефективного використання кейс-методу необхідно створювати спеціальні умови: забезпечення достатньо високої складності пізнавальних проблем, які потрібно розв'язувати; створення викладачем логічного ряду запитань щодо пізнавальної проблеми для пошуку точної відповіді; відведення спеціального часу на осмислення способів розв'язання проблеми; організація спеціальної підготовки викладачів до запровадження методики.

Отже, треба визнати, що застосування викладачем кейс-методу, з одного боку, стимулює індивідуальну активність лікарів, формує позитивну мотивацію до навчання, забезпечує високу ефективність навчання і розвитку майбутніх фахівців, формує певні особистісні якості та компетенції, а з іншого - дає можливість самому викладачу самовдосконалюватися, по-іншому мислити й діяти, оновлюючи власний творчий потенціал.

Список використаної літератури

1. Михайлова Э. А. Кейс и кейс-метод / Э. А. Михайлова. – М.: Центр марк. исслед. и менедж., 1999.
2. Ситуаційна методика навчання : теорія і практика / [упоряд. О. Сидоренко, В. Чуб] – К.: Центр інновацій та розвитку, 2001.
3. Сурмін Ю. П. Метод аналізу ситуацій (Case study) та його навчальні можливості / Ю. П. Сурмін // Глобалізація і Болонський процес: проблеми і технології: [кол. моногр.]. – К.: МАУП, 2005.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ СТОМАТОЛОГІВ

Скрипнікова Т.П., Хавалкіна Л.М.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Педагогічна творчість - це цілісний процес професійної реалізації та самореалізації викладача. Її центральною ланкою - особистісно-орієнтована розвивальна взаємодія суб'єктів (інтернів) у навчально-виховному процесі, яка зумовлена специфікою психолого-педагогічних взаємовідносин між ними і спрямована на розвиток їхнього творчого потенціалу.

Ключові слова: професійно-творча підготовка, викладач, лікарі-інтерни.

У період розвитку і реформування освітніх систем в умовах соціально-економічних перетворень в Україні домінуючою тенденцією в медичних ВНЗ є підготовка лікарів-інтернів як творчих, упевнених у собі, високопрофесійних особистостей. Тому велике значення має особистісно-орієнтована взаємодія в системі «викладач-інтерн». Особистісна орієнтація як поняття - це педагогічна категорія, сутність її полягає в такому підході до проектування і реалізації освітнього процесу, за якого метою і мірою його ефективності є особистісний і професійний розвиток людини (студента, лікаря-інтерна і т.п.). Особистісна орієнтація є умовою і метою гуманізації освіти, а тому педагогічні технології мають бути засобом її здійснення в конкретному навчально-виховному процесі [1]. Створення сприятливих умов для творчої навчальної діяльності лікарів-інтернів, самореалізації їхньої особистості в навчально-виховному процесі - найважливіша складова особистісної орієнтації. Виявлення особливостей творчого розвитку особистості дозволяє сформулювати основні принципи педагогічної творчості викладача, реалізація яких сприяє розвитку в системі «викладач-лікар-інтерн» творчих можливостей інтернів та підвищенню рівня творчої педагогічної діяльності викладачів [2].

Педагогічна творчість - це цілісний процес професійної реалізації та самореалізації викладача. Її центральною ланкою є особистісно-орієнтована розвивальна взаємодія суб'єктів (інтернів) у навчально-

но-виховному процесі, яка зумовлена специфікою психолого-педагогічних взаємовідносин між ними і спрямована на розвиток їхнього творчого потенціалу. Ми вважаємо, що педагогічну творчість доцільно характеризувати двома рівнями [3,4]. Перший рівень — це творчість, яка іманентно притаманна професії педагога внаслідок нестандартності та неповторності (абсолютної) повсякденних проблем педагогічної практики, неможливості абсолютно точного прогнозу наслідків педагогічної діяльності, широти комунікативного кола викладача, обмеженості часом педагогічного процесу. Наслідками педагогічної творчості другого рівня є подальший розвиток творчого потенціалу суб'єктів навчально-виховного процесу.

Професійно-творчу підготовку фахівця ми розглядаємо як цілісний процес його особистісного і професійного становлення, основою якого є навчально-пізнавальна діяльність, спрямована на розв'язання діалектичного протиріччя між «базовим і сучасним» в умовах діалогу викладача і лікаря-інтерна. Діалог, як зазначає П.І.Сікорський, передбачає досягнення порозуміння, позиційної згоди під час розв'язання будь-якої суперечності. Не вишукування причин для загострення суперечностей, а спільний пошук істини, намагання наблизити протилежні позиції - основа принципу діалогу культур [5].

Принцип діалогової взаємодії дає змогу створити на заняттях атмосферу партнерства і співробітництва, спонукає викладачів до систематичного підвищення свого професійного рівня. Отже, принцип діалогової взаємодії передбачає не лише позитивне сприйняття і толерантне ставлення до протилежної думки, погляду, позиції, а й пошук спільної узгодженої основи протилежних сторін, об'єднання зусиль для розв'язання проблеми. Професійно-творча підготовка майбутнього фахівця є умовою його всебічного розвитку на етапі здобуття професії, оскільки в цьому процесі реалізуються можливості особистості, здійснюється їх розвиток, а сам процес змінює суб'єкт творчості. Рівень розвитку такого потенціалу майбутнього фахівця позначається не тільки на його професійній діяльності, а й на самому процесі його життя, самореалізації як засобу самоутвердження через самовираження і саморозвиток. При цьому в різних видах активності особистості (пізнавальній, світоглядній, трудовій, комунікативній і емоційній) зберігається її творча суть: пошуково-перетворювальна спрямованість.

Тому професійно-творча підготовка майбутнього фахівця априорі забезпечує розвиток якостей, у яких проявляються ставлення суб'єкта до світу і до самого себе, його спосіб самоствердження, вищий ступінь активності. Зазначимо, що творчість виступає тільки у взаємозв'язку продуктивного і репродуктивного, вона охоплює не тільки безпосередньо результативні дії, а й мотиви, відношення, погляди, переживання, самосвідомість. Мотиви є стимулом дій механізму творчості, а результати діяльності не завжди є соціально значущими і новими в прямому розумінні цих слів.

Слід підкреслити, що підґрунтям будь-якої творчості є конкретні знання, вміння і навички. Це має суттєве значення для розв'язання проблеми розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців.

Орієнтація на професійно-творчу підготовку фахівця потребує розробки і впровадження нових педагогічних технологій у навчальний процес, що дозволить, на наш погляд, значною мірою подолати основний недолік технологічного підходу - орієнтація на репродуктивний тип навчання. Важливими елементами технологій професійно-творчої підготовки фахівців мають стати викладач-тьютор як суб'єкт викладання і сучасні технічні засоби навчання. Викладач-тьютор — це педагог у повному розумінні цього слова, а не викладач навчальної дисципліни. Напротивагу останньому викладач-тьютор працює не на знання певної інформації, а з творчою ситуацією, в якій у лікаря-інтерна народжується власна думка. Провідна мета — активізація пізнавальної самостійності лікарів під час діалогу «викладач-лікар-інтерн» у ситуації «народження власної думки». Разом з тим, персональний комп'ютер у педагогічному просторі вищої школи має замінити викладача навчальної дисципліни в його ролі транслятора інформації [6].

Закономірності розвитку творчих якостей особистості накладають певні вимоги на технології викладання і розробки змісту навчальної дисципліни, на організацію творчої навчально-пізнавальної діяльності лікарів-інтернів.

Відомі вимоги до технології організації навчально-пізнавальної діяльності: ефективне використання навчального часу для підвищення рівня знань, умінь і навичок лікаря-інтерна; розвиток творчого мислення лікарів та опанування ними навичками дослідницької діяльності; одержання інтерном нових ідей і результатів, узагальнень (як об'єктивно, так і суб'єктивно нових); прояв індивідуальних досягнень у когнітивній сфері; створення власного досвіду професійної діяльності й апробація його на практиці.

Технологія розробки авторської програми вивчення навчального предмета, спрямованої на розвиток творчих якостей особистості, має передбачати ознайомлення з додатковим матеріалом, який не включається в державний компонент навчального плану; заохочення до глибокої розробки теми, яка зацікавила; організацію навчального процесу з урахуванням рівня розвитку творчих можливостей лікарів-інтернів; включення в навчально-виховний процес видів діяльності, які потребують абстрактних понять і процесів мислення високого рівня; гнучкість у використанні засобів, часу, ресурсів, які застосовуються в навчальному процесі; навчальний час на розвиток самостійності, активності та цілеспрямованості в процесі розв'язування творчих завдань; надання можливості інтернам для демонстрації своїх організаторських здібностей; розвиток дивергентного мислення; розвиток емпатії; створення сприятливих умов для розширення бази знань і розвитку мовних здібностей.

Риси творчої особистості найефективніше формуються в процесі дослідницької діяльності. За таких умов метою будь-якої навчально-пізнавальної діяльності лікарів-інтернів має бути пробудження активних дослідницьких інтересів.

Технологізація освітньої діяльності, спрямована на всебічний розвиток особистості, значною мірою пов'язана з гуманітаризацією освіти. Розв'язання означених проблем значною мірою залежить від психолого-педагогічної підготовки викладачів. Саме їхня професійна компетентність як вихователів (незалежно від того, які навчальні дисципліни вони викладають) виступає гарантом комплексного підходу до організації навчально-виховного процесу, створення умов для розвитку творчого потенціалу майбутнього фахівця, його особистісної і професійної реалізації та самореалізації в освітньому процесі. Тому розв'язання проблеми підвищення якості підготовки фахівців нерозривно пов'язане з підвищенням педагогічної й інтелектуальної культури педагога, подоланням стереотипів і консерватизму в організації навчально-виховного процесу.

Список використаної літератури

1. Сисоєва С.О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С.О. Сисоєва, Н.Г. Батечко – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 368 с.
2. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: [монографія] / С.О. Сисоєва. — К.: Поліграфкнига, 1996. — 406 с.
3. Князева Е. Н. Синтетический стиль мышления / Е. Н. Князева // Культура и развитие научного знания: [збірн.]. — М.: ИФРАН, 1991. — С. 43.
4. Гиргинов Г. Наука и творчество / Г. Гиргинов; пер. с болг. О.И. Попова; послесл. А.Г. Спирина. - М.: Прогресс, 1979. – 359 с.
5. Сікорський П.І. Методологічні підходи до розв'язання суперечностей педагогічного процесу / П.І.Сікорський // Шлях освіти - 1999. — №2. – С. 5- 10.
6. Педагогика: [учеб. пособ. для студ. пед. вузов и пед. колл.] ; под. ред. П.И.Пидкасистого. — М.: Педагогическое общество России, 1998. — 640 с.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВИТИ

Смаглюк Л.В., Білоус А.М., Нестеренко О.Н.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Сучасна вища медична освіта вимагає безперервного розширення сприйняття комплексності світу й інформаційного суспільства. Необхідне перманентне самонавчання для стабільного функціонування освітньої галузі, щоб знання отримали конкретний зв'язок із діями.

Ключові слова: дистанційне навчання (online learning), соціальний сервіс, педагогічні технології.

У сучасних умовах лікар мусить бути високорозвиненою людиною. Для цього необхідно отримувати інформацію з мережі Інтернет. Важливо загострити увагу на тому, що спеціальність лікаря вимагає від кожного самонавчання протягом усієї професійної діяльності. Цю форму саморозвитку необхідно прищеплювати зі студентських років.

Освіта має орієнтуватися на формування освіченості особистості, яка буде працювати в майбутньому інформаційному суспільстві в умовах багатовекторності технологічного розвитку, глобалізації та конкуренції ринку товарів і послуг, збереження навколишнього середовища, а також соціальної відповідальності та швидкої зміни, що очікується в майбутньому, тощо.

Важливу роль у сучасній освіті відіграє Болонський процес, у якому беруть участь близько 46 країн. Болонська угода забезпечує якісну освіту для студентів ВНЗ Європи і поза її межами, підвищує мобільність студентів і викладачів, поліпшує прозорість процесу, гарантує визнання кваліфікацій; забезпечує гнучкішу вищу освіту, її пристосування до потреб ринку праці. Викладачі отримують більшу самостійність у моделюванні навчального процесу, що своєю чергою зобов'язує їх до постійного самоконтролю, пошуку нових підходів і розробок для їх практичного застосування.

Демократизм Болонської системи організації навчального процесу дає широкі можливості персоналізованого підходу до трансформації методики навчання для забезпечення високої якості навчання. У результаті кожен студент-випускник матиме необхідний мінімум фахових знань, загальноосвітніх знань і знань однієї-двох іноземних мов.

Стандартом кредитно-модульної системи навчального процесу і рейтингової системи поточного і підсумкового контролю знань студентів, започаткованими Болонською конвенцією в групі європейських університетів, не ставиться питання впровадження єдиного підходу до всіх ВНЗ, а надається право в кожному випадку кожному ВНЗ застосовувати різний підхід до регламентації поточного і підсумкового контролю з акцентом на самонавчання й особисту відповідальність за його результат.